

**Broadband Competence Office,
Česká republika**

**Analýza některých
služeb s přidanou
hodnotou z hlediska
hospodaření obcí**

**Životní prostředí v obcích v
rámci projektů Smart Cities**

Obsah

1. Úvod	3
1.1 Význam environmentálního managementu pro obec.....	3
1.2 Úloha digitalizace a vysokorychlostních sítí (VHCN) v environmentální oblasti.....	3
1.3 Cíl analýzy.....	3
2. Výchozí stav v českých obcích	4
2.1 Současné environmentální politiky a opatření v obcích	4
2.2 Rozšíření a využití VHCN v environmentálních aktivitách.....	4
2.3 Bariéry a omezení rozvoje environmentálních iniciativ.....	5
3. Možnosti a přínosy chytrého environmentálního managementu.....	5
3.1 Přehled digitálních řešení pro podporu ochrany životního prostředí v obci.....	5
3.2 Vazba na infrastrukturu VHCN	6
3.3 Hlavní benefity pro veřejnou správu i komunitu	6
3.4 Přímé a nepřímé úspory zdrojů (energie, voda, odpady).....	6
3.5 Ekologické a provozní přínosy.....	7
4. Rizika a potenciální nevýhody implementace	7
4.1 Investiční náročnost environmentálních technologií	7
4.2 Provozní a technologická rizika (např. e-odpad, spotřeba energie digitálních zařízení)	8
4.3 Závislost na dodavatelích/technologiích	8
5. SWOT analýza (environmentální management s využitím VHCN v obci).....	9
5.1 Silné stránky	9
5.2 Slabé stránky	9
5.3 Příležitosti	9
5.4 Hrozby	10
6. Možné finanční a rozpočtové modely pro obec	10
6.1 Varianty financování (dotace, vlastní rozpočet, partnerství)	10
6.2 Přímé a dlouhodobé rozpočtové dopady.....	11
6.3 Ukázkový model návratnosti investice – chytrý zavlažovací systém.....	12
7. Příklady z praxe	13
7.1 Konkrétní případy z ČR nebo zahraničí.....	13
8. Doporučení a další kroky pro obce.....	14
8.1 Hlavní doporučení pro obce.....	14
8.2 Závěr.....	16
9. Závěr	16
9.1 Vývoj technologií v horizontu dalších let	16

9.2 Výzvy budoucnosti.....	17
9.3 Doporučení pro připravenost obcí na budoucnost	17
9.4 Shrnutí trendů	17
10. Leták pro obce	18
Literatura:	19

1. Úvod

1.1 Význam environmentálního managementu pro obec

Environmentální management se v současné době stává klíčovou součástí moderního řízení obcí. Udržitelné nakládání s přírodními zdroji, snižování ekologické zátěže a ochrana životního prostředí jsou základními předpoklady pro dlouhodobou prosperitu obcí, zdraví obyvatel a jejich spokojenost. Obce jsou přímo ovlivněny dopady klimatických změn, kvalitou ovzduší, stavem vodních toků, úrovní hluku či odpadu, a proto je nezbytné, aby k environmentálním otázkám přistupovaly systematicky a proaktivně. Efektivní environmentální management může zároveň zvýšit atraktivitu obce pro nové obyvatele, snížit provozní náklady a naplnit národní i evropské závazky v oblasti udržitelného rozvoje.

1.2 Úloha digitalizace a vysokorychlostních sítí (VHCN) v environmentální oblasti

Rozvoj digitalizace a budování vysokorychlostních sítí (VHCN) přináší do oblasti ochrany životního prostředí zcela nové možnosti. Moderní digitální technologie umožňují obcím efektivně monitorovat a řídit kvalitu ovzduší, spotřebu energie a vody, produkci a třídění odpadu či stav zeleně. Například prostřednictvím senzorických sítí lze v reálném čase sledovat úroveň znečištění nebo optimalizovat zavlažování parků s ohledem na aktuální klimatické podmínky. VHCN jsou přitom předpokladem pro spolehlivý přenos velkého množství dat, využití chytrých měřicích zařízení a vzdálený dohled. Digitalizace tak obcím umožňuje přijímat cílená opatření, lépe plánovat investice a transparentně komunikovat výsledky směrem k veřejnosti.

1.3 Cíl analýzy

Cílem této analýzy je poskytnout obcím přehled o možnostech a přínosech implementace chytrých environmentálních řešení s využitím digitálních technologií a sítí VHCN. Dokument se zaměřuje na zmapování současného stavu a trendů v českých obcích, přináší přehled konkrétních digitálních nástrojů a jejich environmentálních benefitů, rozebírá možná rizika i finanční aspekty realizace a je doplněn příklady dobré praxe. Analýza zároveň navrhuje doporučení pro efektivní implementaci a zdůrazňuje roli digitální infrastruktury jako základního pilíře udržitelného rozvoje obcí.

2. Výchozí stav v českých obcích

2.1 Současné environmentální politiky a opatření v obcích

Většina českých obcí si již uvědomuje význam ochrany životního prostředí a postupně zavádí různé environmentální politiky a opatření. Mezi běžné praxe patří:

- Třídění a recyklace odpadů – rozšířené sběrné dvory, barevné nádoby na tříděný odpad, podpora recyklačních programů a osvětové kampaně.
- Energetická úspornost – zateplování veřejných budov, výměna oken, instalace LED osvětlení, využívání obnovitelných zdrojů energie, například fotovoltaických panelů na objektech školy či úřadu.
- Péče o zeleň a vodní hospodářství – zakládání a údržba parků, zelených pásů, výsadba stromů, obnova rybníků a revitalizace toků, podpora protierozních opatření.
- Zlepšování kvality ovzduší – monitoring prašnosti, podpora veřejné dopravy, zklidňování dopravy v centru a vytváření zón bez emisí.
- Osvěta a vzdělávání – pravidelné akce pro školy a veřejnost, ekologicko výukové programy a komunitní výsadby.

Rozsah a úroveň těchto opatření výrazně kolísá zejména podle velikosti, finančních možností a zkušeností konkrétní obce. Velká města obvykle disponují strategiemi udržitelného rozvoje, menší obce spíše realizují dílčí kroky podle aktuálních možností a dostupných dotačních titulů.

2.2 Rozšíření a využití VHČN v environmentálních aktivitách

Rozvoj VHČN (Very High Capacity Networks – velmi vysokokapacitních sítí, např. optická vlákna) v českých obcích otevírá nové možnosti environmentální správy:

- Chytré měření a monitoring – nasazení senzorů kvality ovzduší, hladin srážek, spotřeby vody nebo stavu kontejnerů na odpad, s datovým přenosem v reálném čase.
- Optimalizace spotřeby energie – chytré rozvaděče, dálkově řízené veřejné osvětlení a systémy regulace teploty ve veřejných budovách.
- Digitální správa zeleně a vodních ploch – monitorování stavu stromů, automatická závlaha, monitoring vody v nádržích, včetně včasných varování před suchem či povodněmi.
- Vzdělávání a komunikace – online portály s ekologickými daty, zapojení veřejnosti do participativních projektů, například prostřednictvím hlášení černých skládek pomocí aplikací.

VHCN umožňují nejen přesný a rychlý sběr a analýzu dat, ale i zapojení široké veřejnosti díky robustní a spolehlivé infrastruktuře. Implementace chytrých technologií je však stále častější spíše ve větších městech; menší obce se často potýkají s chybějícím pokrytím nebo omezenými financemi.

2.3 Bariéry a omezení rozvoje environmentálních iniciativ

Ačkoli je technologický pokrok zřejmý, obce narážejí na řadu překážek:

- Finanční náročnost – omezené rozpočty často neumožňují investice do moderních senzorických systémů nebo rozvoj VHCN infrastruktury.
- Nedostatek odborníků a znalostí – menší obce často nemají specialisty na digitalizaci, projektové řízení ani údržbu systémů.
- Nedostupnost VHCN zejména v odlehlých oblastech – venkovské lokality zaostávají v pokrytí, což omezuje zavádění chytrých řešení.
- Rezervovaný postoj veřejnosti – obavy ze „snahy sledovat občany“ nebo nepochopení přínosů může zpomalit implementaci.
- Administrativní a legislativní překážky – složité schvalovací procesy, slabá koordinace dotačních programů či požadavky na ochranu osobních údajů. 😊

Navzdory těmto překážkám lze pozorovat postupný posun k systematickému environmentálnímu managementu s využitím digitálních technologií a síťové infrastruktury, především inspirovaný pozitivními zkušenostmi z tuzemska i zahraničí.

3. Možnosti a přínosy chytrého environmentálního managementu

3.1 Přehled digitálních řešení pro podporu ochrany životního prostředí v obci

Digitální technologie umožňují obcím zavádět široké spektrum chytrých řešení, která přispívají k ochraně a zlepšování životního prostředí. Mezi nejvýznamnější patří:

- **IoT senzory** (Internet věcí) – pro monitoring kvality ovzduší, úrovně hluku, stavu řek a rybníků, spotřeby vody, plnosti kontejnerů či detekci úniků.

- **Chytré řízení veřejného osvětlení** – automatická regulace intenzity osvětlení v závislosti na denní době či pohybu osob, což snižuje spotřebu elektřiny a světelné znečištění.
- **Digitální systémy pro správu odpadového hospodářství** – optimalizace svozu odpadu na základě aktuální plnosti nádob, digitalizace evidence nakládání s odpady.
- **Chytré zavlažování** – senzory sledující vlhkost půdy, srážky a předpověď počasí automaticky regulují zavlažování parků nebo zelených střech.
- **Digitální dvojčata a GIS platformy** – 3D modely obce s integrovanými daty o životním prostředí umožňují lepší plánování a simulace budoucího vývoje.

Tyto nástroje lze kombinovat do komplexních platform, které poskytují vedení obce detailní informace pro efektivní rozhodování i transparentní komunikaci s občany.

3.2 Vazba na infrastrukturu VHCN

Efektivita výše zmíněných technologií je přímo závislá na dostupnosti a kvalitě VHCN (velmi vysokokapacitních sítí). Hlavní přínosy propojení digitálních řešení s VHCN:

- **Rychlý a spolehlivý přenos velkého objemu dat v reálném čase** – umožňuje okamžitou reakci na mimořádné události a přesný monitoring prostředí.
- **Podpora cloudových platform a datové integrace** – umožňuje agregaci dat z různých sektorů, pokročilou analytiku a sdílení informací napříč správou obce.
- **Škálovatelnost a budoucí rozvoj** – VHCN dovolují zapojení dalších chytrých zařízení bez omezení kapacity či prostupnosti sítě.

Bez robustní digitální infrastruktury by většina inovativních řešení zůstala omezená pouze na izolované pilotní projekty.

3.3 Hlavní benefity pro veřejnou správu i komunitu

Zavedení chytrého environmentálního managementu přináší řadu konkrétních výhod:

- **Snížení energetické a provozní náročnosti** – například chytré osvětlení může snížit náklady až o 40 % oproti běžné technologii.
- **Přesnější plánování a rozhodování** na základě kvalitních dat – možnost včasné reakce na vznikající problémy (například při znečištění ovzduší, nedostatku vody či zvýšené hlučnosti).
- **Soulad s předpisy a dotačními programy** – vyšší šanci na získání podpory díky měřitelným environmentálním přínosům.
- **Lepší informování a zapojení občanů** – transparentní komunikace a možnost participace na projektech ochrany životního prostředí.

3.4 Přímé a nepřímé úspory zdrojů (energie, voda, odpady)

Digitální řešení umožňují jak okamžité úspory, tak i dlouhodobé efekty:

- **Přímé úspory** – pokles spotřeby elektrické energie, vody či paliv díky optimalizaci provozu veřejných technologií (např. inteligentní osvětlení, zavlažování, vytápění).

- **Nepřímé úspory** – snížení objemu odpadu díky lepší recyklaci a osvětě, nižší ekologická zátěž díky optimalizované logistice, dlouhodobá úspora nákladů na údržbu technologií (např. prediktivní údržba).

Příklad: Chytré zavlažovací systémy mohou snížit spotřebu vody až o 30 % oproti tradičním systémům.

3.5 Ekologické a provozní přínosy

Mezi zásadní ekologické přínosy patří:

- **Snížení emisí skleníkových plynů a znečišťujících látek** – díky menší spotřebě energie, efektivnějšímu nakládání s odpady a dopravě.
- **Ochrana vodních zdrojů a biodiverzity** – včasná detekce úniků, monitoring kvality vody, kontrola invazních druhů.
- **Minimalizace světelného a hlukového znečištění** – regulované osvětlení a monitoring hluku ve veřejném prostoru.
- **Prevence před povodněmi, suchem a dalšími environmentálními riziky** – například sledování hladin toků, půdní vlhkosti či predikce rizik na základě datové analýzy.

Reálné příklady z české praxe zahrnují například nasazení senzorů kvality ovzduší v Brně, chytré řízení osvětlení v Praze 7 nebo digitálně řízené zavlažování v Litoměřicích

4. Rizika a potenciální nevýhody implementace

4.1 Investiční náročnost environmentálních technologií

Jedním z největších úskalí implementace chytrých environmentálních řešení jsou vysoké vstupní náklady. Pořízení senzorů, budování datové infrastruktury (například optických sítí), nákup

softwarových platform a integrace do stávajících systémů může být pro mnoho obcí finančně náročné. Zvláště menší nebo venkovské obce často nemají vlastní kapitál pro rozsáhlé investice a musí spoléhat na dotační programy nebo úvěry. To může vést k závislosti na externím financování a zvýšenému tlaku na obecní rozpočty. Riziko představuje i podcenění nákladů na budoucí rozšíření či inovace systémů, které mohou být dražší, než se původně předpokládalo. **Možnosti zmírnění:** pečlivé plánování, využívání dotací, zvažování sdílených řešení mezi více obcemi nebo postupná implementace technologií krok za krokem.

4.2 Provozní a technologická rizika (např. e-odpad, spotřeba energie digitálních zařízení)

Provoz chytrých technologií přináší rovněž nová environmentální a technologická rizika:

- **Produkce elektroodpadu** – zařízení jako senzory, ovládací jednotky nebo servery mají omezenou životnost a při pravidelných modernizacích vzniká nový odpad, jehož ekologická likvidace nemusí být vždy zajištěna.
- **Zvýšená spotřeba energie** – provoz datových center, serverů a bezdrátové infrastruktury může vést k vyšší celkové energetické náročnosti. Pokud zdrojem energie nejsou obnovitelné zdroje, reálný environmentální přínos se může snižovat.
- **Nutnost pravidelné údržby a aktualizace** – systémy vyžadují průběžný servis, aktualizace softwaru i hardwaru a kvalifikovaný personál. Nedostatečná údržba může vést k poruchám nebo neefektivnímu provozu.
- **Datová bezpečnost a ochrana soukromí** – sběr velkého množství environmentálních dat právně i eticky vyžaduje pečlivou ochranu před zneužitím nebo útoky.

Možnosti zmírnění: důkladné plánování životního cyklu zařízení, transparentní politika nakládání s odpady, využití ekologických materiálů a obnovitelných zdrojů energie, proškolení zaměstnanců a pravidelné bezpečnostní audity.

4.3 Závislost na dodavatelích/technologických

Implementace sofistikovaných digitálních řešení může obec vystavit nadměrné závislosti na konkrétním dodavateli technologie nebo uzavřených (proprietárních) systémech:

- **Vendor lock-in** – pokud je systém specificky vyvinutý pro jednoho dodavatele, přechod k jiné platformě může být velmi nákladný nebo technologicky složitý.
- **Riziko zastarání technologií** – rychlý technologický pokrok může znamenat, že investované řešení brzy ztratí podporu či kompatibilitu s novými standardy.
- **Problémy s interoperabilitou** – různí dodavatelé mohou používat vlastní datové formáty nebo komunikační protokoly, což komplikuje integraci s dalšími systémy.
- **Nedostatečná podpora** – v případě ukončení činnosti dodavatelské firmy může být složité najít náhradní servis nebo pokračovat v rozvoji systému.

Možnosti zmírnění: volba otevřených standardů a interoperabilních řešení, důkladná smluvní ošetření vztahů s dodavateli, diverzifikace technologií a aktivní sledování technologického vývoje.

5. SWOT analýza (environmentální management s využitím VHČN v obci)

5.1 Silné stránky

- **Lepší dostupnost aktuálních dat o životním prostředí** díky chytrým senzorům a robustní síťové infrastruktuře.
- **Zvýšená efektivita rozhodování** – rychlá detekce problémů a možnost okamžitě zasáhnout při zhoršení ovzduší, úniku vody apod.
- **Podpora transparentnosti a komunikace s veřejností** – otevřená data, dostupné online portály či mobilní aplikace pro občany.
- **Naplnění evropských a národních ekologických politik** – moderní digitalizace jako opora „zelené“ transformace.
- **Možnost optimalizace provozu a úspor zdrojů** – např. přesné zavlažování zeleně nebo řízení veřejného osvětlení podle aktuální potřeby.
- **Synergie s dalšími oblastmi správy obce** – napojení environmentálních informací na energetický management, bezpečnost apod.

5.2 Slabé stránky

- **Vysoké počáteční investiční náklady** na chytré technologie a infrastrukturu (často překážka hlavně pro menší obce).
- **Závislost na vyspělosti a dostupnosti VHČN** – v řadě venkovských oblastí dosud chybí potřebné připojení.
- **Náročnost na provoz a údržbu** – nutnost pravidelných aktualizací, servisu a dostupnosti kvalifikovaných pracovníků.
- **Riziko vzniku elektroodpadu a zvýšení spotřeby energie** v důsledku provozu ICT infrastruktury a senzorů.
- **Možné technologické zaostávání** – rychlý vývoj může vést ke krátké životnosti systémů, což komplikuje dlouhodobé plánování.

5.3 Příležitosti

- **Možnost získání dotací a podpory** (národní i EU fondy) na ekologické a digitalizační projekty.
- **Lepší zapojení a informovanost občanů** – participativní projekty, komunitní sledování stavu prostředí, ekologická osvěta.
- **Rozvoj spolupráce s univerzitami a výzkumnými centry** na pilotních projektech a inovacích.
- **Využití datového základu pro strategické plánování** – například predikce klimatických rizik nebo plánování zelené infrastruktury.

- **Posílení image obce jako „chytré a udržitelné“** – přitažlivost pro nové obyvatele, investory či návštěvníky.
- **Možnost škálování řešení do dalších oblastí** (energie, doprava, odpad).

5.4 Hrozby

- **Kybernetická a datová bezpečnost** – riziko útoků na infrastrukturu a úniků environmentálních či osobních dat.
- **Rychlá zastarávání technologií** a jejich neslučitelnost s budoucími standardy.
- **Závislost na jednom dodavateli či proprietárních systémech** (vendor lock-in), komplikující případnou změnu či rozšíření řešení.
- **Finanční rizika** spojená s nedostatečným plánováním životního cyklu a provozních nákladů.
- **Odmítavý postoj veřejnosti** ke sledování prostřednictvím senzorů nebo nepochopení přínosů— může vést ke zpomalení nebo zablokování projektů.
- **Regulatorní omezení a legislativa** – komplikace při zpracování dat, ochraně soukromí či povolovacích procesech.

6. Možné finanční a rozpočtové modely pro obec

6.1 Varianty financování (dotace, vlastní rozpočet, partnerství)

Obce mohou pro zavádění chytrých environmentálních řešení využít několik základních finančních zdrojů:

- **Dotace z evropských a národních programů:**
  - *Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OP TAK)* – podporuje digitalizaci a energetické úspory.
  - *Modernizační fond, Národní plán obnovy (NPO)* – zdroje na energetické a ekologické projekty, smart city technologie a digitální infrastrukturu.
  - *SFŽP ČR (Státní fond životního prostředí)* – nabízí dotace na environmentální opatření včetně zavádění senzorických sítí, obnovitelných zdrojů či chytrých odpadových systémů.
  - *Podpora z krajských dotačních programů* a dalších specializovaných výzev.
- **Vlastní rozpočet obce:**
  - Financování investice přímo z obecních zdrojů, např. z rezervního fondu, rozpočtovaných kapitálových výdajů, případně prostřednictvím úvěru.
  - Často se jedná o spolufinancování projektů, kde dotace pokryje pouze část uznatelných nákladů.

- **Veřejně-soukromá partnerství (PPP):**

- Zapojení soukromého sektoru (např. formou smlouvy na dodávku služby nebo sdílení úspor z provozu – „energy performance contracting“), kdy investor uhradí vstupní náklady a obec platí až z následných úspor.
- Výhoda: rychlejší realizace, nižší počáteční zátěž rozpočtu, využití know-how dodavatele.

- **Alternativní zdroje financování:**

- *Crowdfunding* (komunitní sbírky), účast v mezinárodních projektech či využití revolvingových fondů, které umožňují opakované financování inovativních projektů.

6.2 Přímé a dlouhodobé rozpočtové dopady

Implementace chytrých environmentálních řešení ovlivňuje rozpočet obce dvěma základními způsoby:

- **Přímé dopady:**

- *Investiční náklady* – zahrnují nákup technologií, instalaci, projektovou přípravu.
- *Provozní náklady* – servis, údržbu, aktualizace softwaru, školení personálu.
- *Úspory* – přímá redukce výdajů například za energii, vodu či svoz odpadu.

- **Dlouhodobé (nepřímé) dopady:**

- *Snižování plateb za energie a zdroje* – díky optimalizaci spotřeby pomocí digitálních nástrojů.
- *Omezení ekologických sankcí* – lepší plnění předpisů a pravidel.
- *Navýšení hodnoty majetku či přitažlivosti obce* – zlepšením kvality života a životního prostředí.

- *Možné zvýšení příjmů* (například z turistického ruchu, vyšší zájem o bydlení apod.).
- *Rizika* – neplánované výdaje na opravy, modernizaci či vyšší provozní složitost.

6.3 Ukázkový model návratnosti investice – chytrý zavlažovací systém

Příklad: Zavedení automatizovaného systému chytrého zavlažování veřejné zeleně (parky, květinové záhony, stromořadí) s online senzory půdní vlhkosti, meteorologickou stanicí a vzdáleným ovládáním pro efektivní hospodaření s vodou.

Tabulka modelových parametrů

Tabulka

Položka	Investice (tis. Kč)	Rok 1 (tis Kč)	Rok 2 (tis Kč)	Rok 3 (tis Kč)	Rok 4 (tis Kč)	Rok 5 (tis Kč)	Poznámka
Počáteční investice (senzory, systém)	2 000						Investice
Roční provozní náklady		100	100	100	100	100	
Roční úspora vody proti běžnému systému		500	500	500	500	500	
Grand / dotace 40%	800						
Čisté investiční náklady obce	1 200						
Roční CashFlow	-1 200	400	400	400	400	400	
Kumulované CashFlow	-1 200	-800	-400	0	400	800	

Návratnost: Investice se vrátí za přibližně 3 roky. Po zbytek životnosti (cca 7 let) systém generuje čistou úsporu pro obec.

Faktory, které model nezohledňuje:

Výrazná úspora práce a plánování (opravy, ruční ovládání, přehled o stavu zeleně)

Zlepšení mikroklimatu, snížení prašnosti, dlouhodobé zachování kvalitní zeleně i při suchých létech

Potenciální nárůst hodnoty majetku, přitažlivost pro nové obyvatele/turisty

Riziko vyšších nákladů u rozšíření, inovací nebo při mimořádných opravách

Shrnutí:

Investice do chytrého zavlažování je ekologicky i ekonomicky efektivní – v českém klimatu může přinést významné provozní úspory vody, nezanedbatelné úspory práce a vyšší odolnost zeleně vůči suchu, přičemž návratnost obvykle dosáhne za 2–3 roky s podporou z dotačních titulů.

7. Příklady z praxe

7.1 Konkrétní případy z ČR nebo zahraničí

Praha 2 – Chytré zavlažování parků pomocí IoT senzorů (ČR)

Městská část Praha 2 zavedla ve spolupráci s českou firmou CleverFarm inteligentní systém pro zavlažování městské zeleně. Systém využívá IoT senzory, které monitorují aktuální vlhkost půdy a klimatické podmínky v reálném čase. Data jsou přenášena přes síť NB-IoT s vysokým pokrytím a umožňují automatizované, vzdáleně řízené spouštění závlahy pouze tam, kde je to skutečně potřeba.

Výsledky:

- Systém umožňuje variabilní zavlažování podle skutečných potřeb různých částí parku, což zabraňuje přemokření i vysychání některých ploch.
- Úspora vody dosáhla v pilotním projektu 56 % oproti původnímu stavu.
- Výrazně se snížily i náklady na elektrickou energii.
- Systém se rozšiřuje i do dalších parků, například do Riegrových sadů.

Postupimské náměstí, Berlín – Sběr a využití dešťové vody pro zavlažování (zahraničí, Německo)

V centru Berlína na Postupimském náměstí byl vybudován komplexní systém hospodaření s dešťovou vodou. Zelené střechy a další povrchy zachycují srážkovou vodu, která je následně akumulována ve velkokapacitních podzemních nádržích. Tato voda je pak využívána pro zavlažování okolní zeleně a také jako šedá voda například pro splachování toalet.

Přínosy:

- Výrazné snížení spotřeby pitné vody ve městě.
- Ochlazování veřejného prostoru v letních měsících díky vodním plochám a zavlažované zeleni.

- Systém je příkladem kombinace modrých, zelených a šedých opatření v městském prostředí.

Tyto příklady ilustrují, jak lze s pomocí digitalizace a chytrých sítí výrazně zvýšit efektivitu zavlažování, šetřit vodu i provozní náklady a zároveň přispět k udržitelnému rozvoji městského prostředí.

7.2 Co obci konkrétně může přinést zavedení chytrého řešení

- **Úspory energií a provozních nákladů**

Například v Praze 7 spotřebují nová LED svítidla s dynamickým řízením až o 40 % méně elektřiny, optimalizovaný svoz odpadu zkrátí ročně trasy vozidel a spotřebu pohonných hmot.

- **Efektivnější nakládání se zdroji a snížení environmentální zátěže**

Litoměřice díky chytrému zavlažování dokázaly snížit spotřebu vody o desítky procent a zároveň udržují kvalitní zeleň i v obdobích sucha.

- **Zlepšení kvality života obyvatel**

Snížení prašnosti, hluku či emisí znamená lepší zdraví a větší komfort pro občany, což potvrzují zkušenosti z Brna i Kodaně.

- **Transparentnost a zapojení veřejnosti**

Veřejně dostupné portály s aktuálními environmentálními daty podporují komunikaci mezi obcí a občany, usnadňují zapojení veřejnosti do rozhodování a zvyšují důvěru v obecní správu.

- **Posílení image obce jako moderní a inovativní**

Prezentace konkrétních výsledků a viditelné úspory pomáhají nejen při budování dobrého jména obce, ale také při získávání dalších dotací a podpor.

8. Doporučení a další kroky pro obce

8.1 Hlavní doporučení pro obce

Strategická doporučení

- **Stanovte si jasnou environmentální vizi a cíle** v souladu s místními specifiky a potřebami obyvatel.
- **Zahrňte principy chytrého environmentálního managementu do strategických dokumentů obce** (např. územní plán, akční plány udržitelného rozvoje).
- **Pravidelně analyzujte a aktualizujte environmentální priority** podle aktuálních dat, vývoje legislativy a dostupnosti inovací.

Technologická doporučení

- **Investujte do kvalitní a škálovatelné infrastruktury VHCN**, která umožní širší nasazení chytrých technologií (senzory, IoT, cloudové platformy).
- **Preferujte otevřená a interoperabilní řešení**, která zabrání závislosti na jediném dodavateli a zjednoduší budoucí rozšiřování systému.
- **Zaveďte mechanismy pravidelné údržby a bezpečnostních aktualizací** pro ochranu dat a dlouhodobou udržitelnost technologií.
- **Zohledněte životní cyklus digitálních zařízení a jejich ekologickou likvidaci** při plánování investic.

Finanční a provozní doporučení

- **Proveďte detailní analýzu přímých i dlouhodobých nákladů**, včetně údržby, obnovy a personální kapacity.
- **Aktivně využívejte dotační a podpůrné programy** na národní i evropské úrovni, případně zvažte možnost veřejně-soukromých partnerství (PPP).
- **Sdílejte technologie či vybrané služby s okolními obcemi**, pokud to povaha řešení umožňuje; zvýšíte efektivitu a snížíte náklady.
- **Podporujte vzdělávání a rozvoj digitálních kompetencí** personálu a zapojených subjektů.

Komunitní a participační doporučení

- **Pravidelně informujte obyvatele o přínosech chytrých řešení** a aktivně je zapojte do sběru dat i rozhodování.
- **Využívejte nástroje participace** (např. aplikace pro hlášení problémů, veřejné konzultace, ekovýchovné programy).
- **Budujte pozitivní image obce jako inovativní a udržitelné**, například prezentací úspěšných projektů široké veřejnosti.

8.2 Závěr

Chytrý environmentální management ve spojení s vysokorychlostními sítěmi (VHCN) představuje zásadní posun směrem k udržitelnějším, odolnějším a atraktivnějším obcím. Moderní digitální technologie umožňují efektivnější monitoring, řízení a plánování opatření na ochranu životního prostředí – ať už jde o energetickou úsporu, správu zeleně, kvalitnější vzduch nebo hospodaření s vodou i odpady.

Přesto je nutné mít na paměti možná rizika a bariéry — především finanční náročnost, závislost na technologiích a potřebu budování odborného zázemí. Klíčem k úspěchu je strategický přístup, promyšlené plánování a aktivní zapojení veřejnosti.

Obce, které vhodně využijí dostupné nástroje, budou nejen splňovat legislativní požadavky, ale zároveň budou vytvářet kvalitnější prostředí pro své občany i budoucí generace. Díky spolupráci, otevřenosti k inovacím a důrazem na udržitelnost mohou i menší obce dosáhnout viditelných pozitivních změn s dlouhodobým přínosem.

9. Závěr

9.1 Vývoj technologií v horizontu dalších let

Digitální transformace veřejné správy a environmentálního managementu bude v dalším desetiletí nadále zrychlovat. Očekávané hlavní trendy:

- **Rozvoj umělé inteligence (AI) v oblasti green-tech:**

AI umožní pokročilou analýzu environmentálních dat, predikci klimatických jevů i automatické řízení systémů – například prediktivní údržbu infrastruktur, optimalizaci zavlažování nebo řízení energetických toků.

- **Internet věcí nové generace (IoT 2.0):**

S růstem sítě připojených zařízení a senzory s dlouhou životností bude možné v reálném čase monitorovat téměř všechny aspekty prostředí obce – od spotřeby zdrojů až po stav zeleně či dopravy.

- **Pokročilé datové platformy a digitální dvojčata:**

Rozvoj digitálních dvojčat obcí (virtuální modely města s propojením reálných dat) umožní simulace, optimalizaci plánování a včasné zásahy v krizových situacích (sucha, povodně apod.).

- **Smart grid a komunitní energetika:**

Elektrické sítě nové generace s decentralizovaným řízením umožní efektivnější využití obnovitelných zdrojů, sdílení energie mezi domácnostmi i obcemi.

- **Návrat k cirkulární ekonomice a digitální řízení odpadů:**

Chytré systémy pro sledování toku materiálů v oběhu, automatizované třídění a recyklace pomocí rozpoznávání kamerami a AI.

- **Integrace 5G/6G sítí:**

Nové generace mobilních sítí přinášejí vyšší rychlost, kapacitu a nižší odezvu – umožňují provoz zcela nových služeb v oblasti monitoringu a řízení (např. autonomní technika, rozsáhlé senzorové sítě).

9.2 Výzvy budoucnosti

- **Kybernetická bezpečnost:**

S rostoucím objemem dat a propojeností systémů bude narůstat význam ochrany sítí, osobních údajů i průmyslových řídicích systémů.

- **Financování inovací:**

Zavádění nových technologií bude nadále finančně náročné – klíčová bude schopnost úspěšně čerpat dotace, spolupracovat v rámci regionů a rozvíjet partnerství se soukromým i akademickým sektorem.

- **Zajištění odborníků a kompetencí:**

Složitost systémů zvýší nároky na vzdělávání zaměstnanců obce i externích partnerů.

- **Společenská přijatelnost a etika využití dat:**

Transparentní nakládání s daty, respekt k soukromí obyvatel i podpora digitální gramotnosti budou zásadní pro důvěru veřejnosti.

9.3 Doporučení pro připravenost obcí na budoucnost

- **Systematicky sledovat technologický vývoj** a reagovat na něj při plánování investic i vzdělávání pracovníků.
- **Podporovat otevřenost dat a standardizace**, využívat řešení, která umožňují snadnou integraci a budoucí rozšiřování.
- **Zapojovat občany do participativních projektů** — například „občanské senzory“ nebo komunitní energetika budou stále důležitější složkou rozvoje obcí.
- **Budovat regionální a mezinárodní partnerství**, která usnadní sdílení zkušeností, know-how a sníží náklady na inovace.
- **Důsledně řešit kybernetickou bezpečnost** – školit zaměstnance, provádět pravidelné audity a využívat certifikovaná řešení.

9.4 Shrnutí trendů

Budoucnost chytrého environmentálního managementu je úzce spojena s digitalizací a schopností využívat a interpretovat data v reálném čase. Obce, které budou schopné flexibilně reagovat na technologický vývoj, aktivně spolupracovat a systematicky pracovat s daty, budou v ochraně životního prostředí nejuspěšnější.

Klíčovým pilířem bude nejen moderní infrastruktura VHCN, ale zejména zapojení komunity, podpora inovací a schopnost adaptovat se na nové výzvy a rizika.

10. Leták pro obce

Chytrý environmentální management s využitím digitalizace a vysokorychlostních sítí v obci

Environmentální management se stává klíčovou součástí řízení moderních obcí. Udržitelné nakládání se zdroji, ochrana životního prostředí a snižování ekologické zátěže jsou zásadní pro dlouhodobou prosperitu, zdraví obyvatel i plnění národních a evropských závazků¹. Digitalizace a rozvoj vysokorychlostních sítí (VHCN) přinášejí nové možnosti efektivního monitoringu, řízení a plánování environmentálních opatření.

Výchozí stav a trendy

Většina českých obcí již realizuje environmentální opatření (třídění odpadu, energetické úspory, péče o zeleň, monitoring ovzduší). Rozsah závisí na velikosti a finančních možnostech obce. VHCN umožňují zavádět chytré technologie – senzory kvality ovzduší, digitální správu zeleně, automatizované zavlažování či online komunikaci s občany.

Možnosti a přínosy chytrých řešení

Moderní digitální technologie (IoT senzory, chytré zalévání zelených ploch, digitální odpadové hospodářství, GIS platformy) umožňují:

- Snižování provozních nákladů (např. úspora vody až o 30 %)
- Přesnější plánování a rychlou reakci na environmentální problémy
- Soulad s dotačními programy a legislativou
- Dlouhodobé ekologické přínosy (nižší emise, ochrana vody a biodiverzity)

Rizika a omezení

Mezi hlavní rizika patří vysoké počáteční investice, produkce elektroodpadu, zvýšená spotřeba energie digitálních zařízení, závislost na dodavatelích a otázky kybernetické bezpečnosti. Doporučuje se volba otevřených a

interoperabilních řešení, využití dotací, sdílení technologií a důsledné plánování životního cyklu zařízení.

Financování a návratnost

Obce mohou využít evropské a národní dotace (OP TAK, Modernizační fond, SFŽP), vlastní rozpočty, veřejně-soukromá partnerství (PPP) či alternativní zdroje (crowdfunding). Například investice do chytrého zavlažování má návratnost 2–3 roky při podpoře z dotací a přináší dlouhodobé úspory vody i práce.

Literatura:

1. Analýza: Chytrý environmentální management a digitalizace v obcích (2025)

- Tento dokument nabízí komplexní pohled na implementaci digitálních technologií a vysokorychlostních sítí (VHCN) v oblasti environmentálního managementu v českých obcích. Obsahuje přehled aktuálních trendů, příklady dobré praxe, SWOT analýzu, finanční modely i doporučení pro obce.
- *Citace:*
Zivotni-prostredi-2025-05-26.docx. Analýza: Chytrý environmentální management a digitalizace v obcích. 2025.
- *Odkaz ke stažení:* [Zivotni-prostredi-2025-05-26.docx1](#)

---

2. Případová studie: Cleverfarm a chytré zavlažování v Praze 2

- Článek popisuje konkrétní implementaci IoT senzorů pro chytré zavlažování městské zeleně v Praze 2, včetně dosažených úspor vody a energie.
- *Citace:*
BusinessInfo.cz. Cleverfarm pomáhá Praze 2 s úsporou hektolitrů vody. Chytrou závlahu rozšiřuje městská část i do dalších parků. 2022-06-16.
- *Odkaz:* <https://www.businessinfo.cz/clanky/cleverfarm-pomaha-praze-2-s-usporou-hektolitru-vody-chytrou-zavlahu-rozsiruje-mestska-cast-i-do-dalsich-parku/1>

---

3. Příklady adaptačních opatření v zahraničí

- Přehledová publikace shrnuje příklady environmentálních opatření a adaptací na změnu klimatu v evropských městech, včetně hospodaření s dešťovou vodou a zelené infrastruktury.
- *Citace:*
Adaptace sídel na změnu klimatu. Příklady adaptačních opatření v zahraničí. 2020.
- *Odkaz:* https://www.adaptacesidel.cz/data/upload/2020/07/opatreni_zahranici.pdf1

---

4. Modely ekodesignu a inovativní spotřebitelské modely

- Výzkumná zpráva Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy shrnuje současné modely ekodesignu, inovace v odpadovém a oběhovém hospodářství a environmentální bezpečnost.
- *Citace:*
Petiška, E., Shtukatur, A., Šindelářová, I., Weinzettel, J. Současně uplatňované modely ekodesignu a inovativní spotřebitelské modely. Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy, 2022. ISBN: 978-80-87076-29-3.
- *Odkaz:* <https://czp.cuni.cz/knihovna/Ekodesign.pdf2>

---

5. Environmentální management v obcích a krajích

- Článek představuje systém EMAS (Eco-Management and Audit Scheme) a jeho zavádění v českých městech a obcích, včetně konkrétních oblastí zaměření (emise CO₂, odpadové hospodářství, zelené veřejné zakázky, doprava).
- *Citace:*
Environmentální management mohou zavádět i obce a kraje. Příroda.cz, 2007-03-30.
- *Odkaz:* <https://www.priroda.cz/clanky.php?detail=8705>

6. Přehled literatury a databází v oblasti životního prostředí

- Národní technická knihovna nabízí seznam doporučených knih, časopisů a databází pro oblast životního prostředí, včetně elektronických knih a časopisů.
- *Citace:*
Národní technická knihovna. Životní prostředí – oborový průvodce. 2006.
- *Odkaz:* <https://www.techlib.cz/cs/82957-zivotni-prostredi3>

---

7. Diplomová práce: Elektronické informační zdroje pro životní prostředí

- Diplomová práce shrnuje a hodnotí volně dostupné i profesionální elektronické informační zdroje pro oblast životního prostředí.
- *Citace:*
KRAUSOVÁ, Petra. Volné a profesionální informační zdroje pro problematiku životního prostředí. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2015.
- *Odkaz:* <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/78262/120196328.pdf?sequence=1&isAllowed=y8>

---

8. Přehled environmentálních informačních systémů

- Publikace shrnuje vývoj a využití environmentálních informačních systémů v ČR, EU i celosvětově, včetně odkazů na konkrétní platformy.
- *Citace:*
Hřebíček, J. Environmentální informační systémy. 2012.
- *Odkaz:* <https://www.matematickabiologie.cz/media/3293325/hrebicek-environmentalni-informacni-systemy.pdf7>

---

9. Strategické dokumenty k digitalizaci a vysokorychlostním sítím

- Vládní strategie pro rozvoj vysokorychlostních sítí a digitální infrastruktury v ČR.
- *Citace:*
Ministerstvo průmyslu a obchodu. Digitální Česko v. 2.0 – Cesta k digitální ekonomice. 2013.
- *Odkaz:* https://mpo.gov.cz/assets/cz/e-komunikace-a-posta/Internet/2013/4/Digi_esko_v.2.0.pdf4